

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIEMUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

3. Miejscowość
MORZĘCIN WIELKI

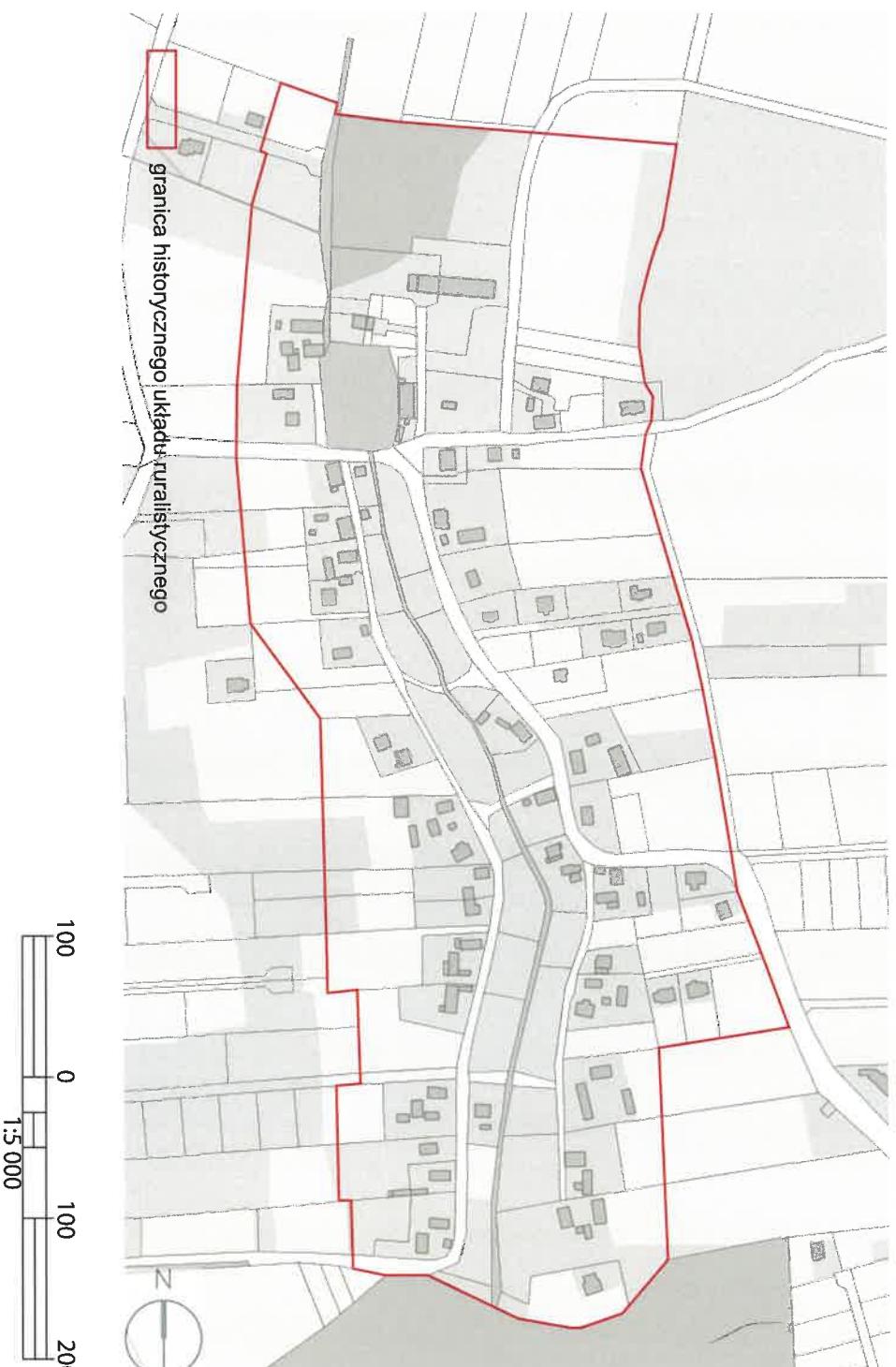
1. Nazwa

HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY

2. Czas powstania

1322 r.; XX w.

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

OBSZAR WSI

5. Przynależność administracyjna

Województwo dolnośląskie

Powiat trzebnicki

Gmina Oborniki Śląskie

6. Współrzędne geograficzne

51°19'40"N 16°53'57"E

7. Użytkowanie obecne

MIESZKALNE, ROLNICZE

8. Stan zachowania

3

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Nazwa wsi:

1575 r. Gross Murrtsch, czasy nowożytny, 1780 r. Kolonia Hanswalde

Historia wsi:

Pierwsze wzmianki mówią o posiadłości rycerskiej z XVI w., należącej do dóbr książąt oleśnickich. Pierwszym znanym właścicielem z 1575 r. był von Mutschelnitz, następnie w 1617 r. Hans von Panwitz, w 1641 r. Georg Heinrich von Razbar, w 1720 r. Nikol Friedrich von Wiedeback. W XVIII w. właścicielami są jeszcze rodziny von Schelih (1746 r.), von Nikisch (1751 r.) i von Hahn (1875 r.). Za jego zarządzania powstała kolonia leśna nazwana Hanswalde. Na obszarze wsi znajdowała się znacznych rozmiarów siedziba dworska, folwark i 9 zagród. Z domostwami w kolonii, usytuowanej na północ od wsi Morzęcin zamieszkiwało 116 osób, ewangelików z parafią w Kuraszkowie. W 1845 r. wymienia się dodatkowo szkołę ewangelicką, wiatrak, olejarnię, browar, gorzelnię i inne zakłady rzemieślnicze. W 1886 r. folwark stanowi własność rodu von Gicksted, majątek liczy 330 ha, w tym 188 ha pól uprawnych, 21 ha łąk i 109 ha lasu. W 1909 r. dobra zakupuje Wilhelm Braner, w roku 1912 właścicielem jest Julius Jeske. W 1917 r. dobra należą do Petera Zwierzynskiego i liczą 168 ha, w tym 129 pól uprawnych, 17 ha lasu, 9,5 ha łąk i stawów. W 1921 r. majątek nabywa Richard Bolke z Wrocławia, w 1926 r. właścicielem zostaje Robert Basbach, a w 1930 r. właścicielem fermi drobiu jest Gehrard Friedrich. Ostatnią rodziną na okres przedwojenny są Daumannowie. Majątek liczy wówczas 143 ha.

Zespół dworsko-folwarczny

Usytuowany na północnym skraju wsi, do którego biegną dwie równoległe drogi, w pobliżu zlokalizowany duży kompleks leśny. W północno-zachodniej części wsi zlokalizowany park podworski, staw zasilany jest niewielkim ciekim, tworzącym granicę z zabudową. Założenie pierwotnie zwarte, z geometrycznym majdanem otoczony budynkami gospodarczymi i dworem w części zachodniej, powyżej stawu. Stylistyka obiektów charakterystyczna dla końca XIX w. w formach historyzujących. Dwór przebudowany, prawdopodobnie XVIII-wieczna bryła powiększona została o skrzydło w połowie XIX w., tworząc rzut w kształcie litery „L”.

Stanowiska AZP:

Brak zlokalizowanych stanowisk na obszarze wsi.

Postulaty:

zachowanie i rewolucja historycznego układu przestrzennego o ulicowym charakterze wzdłuż obu dróg; wskazanie sytuowania nowych obiektów szczytem lub kalenicą do osi drogi lub jako uzupełnienie zabudowy zagrodowej, zakaz wprowadzania zabudowy w nawsiu, ochrona obszaru zespołu dworskiego wraz z terenem parkowym, zachowanie historycznej nawierzchni wraz z zadzwonieniem oraz cieką wodnego, wprowadzanie zabudowy z uwzględnieniem historycznej linii zabudowy lub po obrzysie budynków nieistniejących szczególnie na obszarze dawnego folwarku, wymóg stosowania tradycyjnych form, materiałów, dyspozycji elementów zewnętrznych na elewacjach itp.

Istniejące zagrożenia:

degradacja obszaru folwarcznego, odtworzenie bryły dworu w przypadku scalenia działek założenia, wprowadzanie współczesnej zabudowy nieuwzględniającej związków przestrzennych, rozbiorca i przekształcanie obiektów historycznych, lokalizacja obiektów w obszarach historycznie wolnych od zabudowy, podział i przekształcenie obszaru folwarku, wykorzystywanie niezgodnych z tradycją form i materiałów przy remontach i przebudowach obiektów

Źródła:

Wytyczne konserwatorskie do planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego Gminy Oborniki Śląskie, praca pod kierownictwem arch.

Katarzyny Hawrylak-Brzezowskiej, Wrocław, 1994 r.

Karta biała zespołu dworsko-folwarcznego w Morzęcinie Wielkim autorstwa Andrzeja Wilk, Wrocław 1997 r.

Zimmermann F.A., Beiträge zur Beschreibung von Schlessien. Breg 1785, 4. Bd. S. 371

Knies J. G., Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuss. Provinz Schlessien, Breslau 1845

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

Październik 2022 r.

Marta Koranyi